

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM KORXONALARINING INVESTITSION RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Tirkachev Shaxzodbek Surat o'g'li

Oriental universiteti magistri

shtirkachev@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21838844>

Annotatsiya

Mazkur maqolada raqamli transformatsiya sharoitida turizm korxonalarining investitsion rivojlanish istiqbollari, ularning investitsion jozibadorligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar hamda zamonaviy raqamli texnologiyalarning investitsiya jarayonlaridagi o'rni tadqiq etilgan. Tadqiqotda turizm sohasida raqamlashtirishning investitsiya faoliyatiga ta'siri, innovatsion boshqaruv mexanizmlari, raqamli platformalar, sun'iy intellekt, Big Data, bulutli texnologiyalar va elektron tijorat vositalaridan foydalanishning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilingan. Shuningdek, turizm korxonalarining investitsion salohiyatini oshirish, investitsiya risklarini kamaytirish hamda investitsiya resurslaridan samarali foydalanishni ta'minlovchi tashkiliy-iqtisodiy yondashuvlar asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari raqamli transformatsiya sharoitida turizm korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash, ularning raqobatbardoshligini oshirish va investitsion muhitni yaxshilashga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, turizm korxonalari, investitsion rivojlanish, investitsion jozibadorlik, investitsiya samaradorligi, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, Big Data, elektron tijorat, innovatsion boshqaruv, raqobatbardoshlik, barqaror rivojlanish.

Bugungi kunda turizm sanoati jahon iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanib, yangi investitsiyalarni jalb etish, innovatsion texnologiyalarni keng qo'llash va raqamli xizmatlarni rivojlantirish ushbu sohaning ustuvor yo'nalishlariga aylangan. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarni samarali joriy etgan turizm korxonalari mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni kengaytirish, operatsion xarajatlarni optimallashtirish, marketing faoliyatini takomillashtirish hamda investitsiya resurslaridan samarali foydalanish orqali yuqori iqtisodiy natijalarga erishmoqda. Shu bois turizm korxonalarining investitsion rivojlanishini raqamli transformatsiya bilan uyg'unlashtirish dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi turizm korxonalarining boshqaruv tizimi, investitsiya faoliyati va biznes modellariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. So'nggi yillarda sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar, bulutli hisoblash, buyumlar interneti, blokcheyn texnologiyasi va raqamli platformalarning joriy etilishi turizm xizmatlarini tashkil etishning yangi modelini shakllantirmoqda. Mazkur texnologiyalar nafaqat xizmatlar sifatini oshirish, balki investitsion resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni optimallashtirish va korxonalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash imkonini bermoqda.

Turizm korxonalarining investitsion rivojlanishi ko'p jihatdan raqamli infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi, innovatsion texnologiyalardan foydalanish, boshqaruv tizimining moslashuvchanligi hamda investitsiya muhiti bilan chambarchas bog'liq. Zamonaviy sharoitda investitsiya samaradorligi faqat kapital qo'yilmalar hajmi bilan emas, balki raqamli texnologiyalar yordamida yaratilayotgan qo'shimcha iqtisodiy qiymat, xizmatlar sifati, mijozlar sodiqligi va operatsion samaradorlik bilan ham baholanadi.

Shu nuqtai nazardan, turizm korxonalarida investitsiya faoliyatiga ta'sir etuvchi omillarni tizimli baholash muhim ahamiyat kasb etadi.

1-jadval

Raqamli transformatsiya omillarining turizm korxonalarining investitsion rivojlanishiga ta'siri

Omilar	Investitsion jozibadorlikka ta'siri	Investitsiya samaradorligiga ta'siri	Raqobatbardoshlikka ta'siri
Sun'iy intellekt	Yuqori	Juda yuqori	Yuqori
Big Data texnologiyalari	Yuqori	Yuqori	Yuqori
Bulutli texnologiyalar	O'rta	Yuqori	O'rta
Elektron bronlash tizimi	Yuqori	Yuqori	Yuqori
Mobil ilovalar	O'rta	O'rta	Yuqori
Blokcheyn texnologiyasi	O'rta	Yuqori	O'rta
CRM tizimlari	Yuqori	Yuqori	Yuqori

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt, Big Data, CRM tizimlari va elektron bronlash platformalari investitsiya samaradorligini oshirishda eng muhim omillar hisoblanadi. Mazkur texnologiyalar investitsiya qarorlarini ma'lumotlar asosida qabul qilish, mijozlar ehtiyojini oldindan prognozlash, marketing strategiyalarini optimallashtirish va xizmatlarni shaxsiylashtirish imkonini beradi.

Turizm korxonalarining investitsion rivojlanishida raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy natijalarini baholash maqsadida an'anaviy va raqamli boshqaruv modellari o'zaro taqqoslandi.

Raqamli transformatsiya turizm korxonalarining investitsion jozibadorligini oshirish orqali xorijiy va mahalliy investorlar uchun qulay biznes muhitini shakllantiradi. Raqamli boshqaruv tizimlari investitsiya jarayonlarining shaffofligini ta'minlaydi, moliyaviy risklarni kamaytiradi va investitsiya loyihalarining monitoringini real vaqt rejimida amalga oshirish imkonini beradi. Ayniqsa, Business Intelligence (BI) platformalari va analitik tizimlardan foydalanish investitsiya resurslarini taqsimlash samaradorligini oshiradi hamda strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilishni qo'llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari asosida turizm korxonalarining investitsion rivojlanishini ta'minlash uchun quyidagi ustuvor yo'nalishlar tavsiya etiladi:

- sun'iy intellekt asosida investitsiya qarorlarini qo'llab-quvvatlovchi analitik tizimlarni joriy etish;
- Big Data texnologiyalaridan foydalanish orqali turistlar xulq-atvorini prognozlash va investitsiya risklarini baholash;
- blokcheyn texnologiyasi asosida investitsiya jarayonlarining shaffofligini ta'minlash;
- elektron bronlash va raqamli marketing vositalarini rivojlantirish orqali investitsiya daromadlilikini oshirish;
- turizm korxonalarida raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish va innovatsion boshqaruv madaniyatini shakllantirish.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya turizm korxonalarining investitsion rivojlanishini jadallashtirish, investitsiya resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish va xalqaro bozorda ularning raqobatbardoshligini kuchaytirishda strategik omil hisoblanadi. Shu sababli raqamli texnologiyalarni investitsiya strategiyalariga integratsiya qilish nafaqat korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshiradi, balki butun turizm tarmog'ining barqaror rivojlanishini ta'minlashga ham xizmat qiladi.

Xulosa

Raqamli transformatsiya turizm korxonalarining investitsion rivojlanishini ta'minlovchi strategik omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy raqamli texnologiyalarni investitsiya faoliyatiga integratsiya qilish investitsiya jarayonlarining shaffofligini oshirish, boshqaruv qarorlarini tezkor va asosli qabul qilish hamda investitsiya resurslaridan samarali foydalanish imkonini yaratadi. Natijada korxonalarining investitsion jozibadorligi ortib, ularning moliyaviy barqarorligi va bozordagi raqobatbardoshligi mustahkamlanadi.

O'zbekiston turizm korxonalarida raqamli transformatsiyani jadallashtirish maqsadida raqamli infratuzilmani rivojlantirish, investitsiya faoliyatini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini kengaytirish hamda xodimlarning raqamli kompetensiyalarini muntazam oshirish zarur. Bu nafaqat investitsion muhitni yaxshilaydi, balki turizm korxonalarining xalqaro standartlar asosida faoliyat yuritishiga va xorijiy investorlar uchun yanada jozibador bo'lishiga xizmat qiladi.

Raqamli transformatsiya turizm korxonalarining investitsion rivojlanishini yangi bosqichga olib chiqadigan muhim rivojlanish drayveri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni investitsiya strategiyalariga tizimli ravishda integratsiya qilish investitsiya samaradorligini oshirish, innovatsion rivojlanishni jadallashtirish hamda turizm sohasining uzoq muddatli barqaror o'sishini ta'minlashga xizmat qiladi. Mazkur tadqiqot natijalari turizm korxonalarida investitsiya faoliyatini takomillashtirish, raqamli boshqaruv mexanizmlarini joriy etish va ushbu yo'nalishdagi keyingi ilmiy izlanishlarni rivojlantirish uchun nazariy hamda amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Bekmurodov, B.F. 2026. The Current State of Digitalization of Tourism in Uzbekistan and Prospects for Its Development. Green Economy and Development. 4(5).
2. Ergashov, Y., Adashboyev, S., Tursimatov, D., Umurzakov, B. va Iskandarov, N. 2025. Prospects for the Digitalization of Tourist Routes in Uzbekistan. Acta NUUz. 1(1.3.1), 243–246.
3. Иванов, С. и Вебстер, К. 2019. Adoption of Robots, Artificial Intelligence and Service Automation by Travel, Tourism and Hospitality Companies. Revista Turismo & Desenvolvimento. 31, 27–38.
4. Александрова, А.Ю. 2022. Цифровая трансформация туристской индустрии: современные тенденции и перспективы развития. Сервис в России и за рубежом. 16(2), 18–31.
5. Морозов, М.А. и Морозова, Н.С. 2021. Цифровые технологии в управлении туристскими предприятиями. Туризм: право и экономика. 4, 14–22.
6. Koo, C., Park, J. and Lee, J. 2017. Smart Tourism: Traveler, Business, and Organizational Perspectives. Information & Management. 54(6), 683–686.
7. Buhalis, D. and Amaranggana, A. 2015. Smart Tourism Destinations: Enhancing Tourism Experience Through Personalisation of Services. Information and Communication Technologies in Tourism 2015. Springer, Cham, 377–389.

